

Glossariy

8.2 O'pkalar ventilyatsiyasi, o'pkalar va to'qimalarda gazlar almashinuvi, nafas olishning boshqarilishi

1. Ventilyatsiya – o'pkalarga havo kirib-chiqishi jarayoni.
2. Inspiratsiya – o'pkalarga havo tortib olinishi.
3. Ekspiratsiya – o'pkalardan havo chiqarilishi.
4. O'pka hajmi – o'tkaziladigan havo miqdorining hajmi, nafas tizimining funksional ko'rsatkichi.
5. Tanaffus havosi – o'pkalarga kirayotgan va chiqayotgan havoning umumiy hajmi.
6. Alveolyar ventilyatsiya – alveolalarga yetib boradigan havoning hajmi, gaz almashinuvi uchun muhim.
7. O'zbekiston havosi – o'pkaning havosida mavjud bo'lgan oksigen.
8. Gazlar almashinuvi – o'pka alveolalarida va to'qimalarda O_2 va CO_2 uzatilishi.
9. Diffuziya – gazlarning yuqori konsentratsiyadan past konsentratsiyaga o'tishi.
10. Oksigen (O_2) – to'qimalarga kiradigan kislorod molekulasini.
11. Karbonat angidrid (CO_2) – metabolizm natijasida hosil bo'ladigan chiqindi gaz.
12. Qon oqimi – gaz almashinuvida ishtirok etuvchi qon harakati.
13. Kapilyarlar – qon tomirlarining eng mayda tarmoqlari, gaz almashinuvi yuzasi.
14. Hemoglobin – qonda kislorodni olib yuruvchi oqsil.
15. Sog'lom nafas sikli – normal nafas olish va chiqarish muddati.
16. Nafas markazlari – miyadagi nafas harakatlarini boshqaruvchi hududlar.
17. Kimyoreseptorlar – qonda kislorod va karbonat angidrid darajasini sezuvchi nerv tugunlari.

18. Mechanoreseptorlar – o‘pkadagi shilliq qavatdagi cho‘zilish va bosim o‘zgarishini sezuvchi organlar.

19. Diafragma mushagi – nafas olishda asosiy rol o‘ynaydigan mushak.

20. Autonom boshqaruv – nafas harakatlarining ixtiyorsiz, markaziy nerv tizimi tomonidan boshqarilishi.